

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

—
Un număr singuratic
10 fileți.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sîmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Avem lipsă de revizori școlari.

Subt acest titlu publică „Unirea” din Blaj un articol documentat, din care extragem și noi următoarele:

Guvernul a numit câteun revizor specialist pentru fiecare institut pedagogic confesional.

În fiecare comitat este câteun inspector școlar regesc, cu câte 1—2 ajutoari de inspectori. Urmează apoi o serie de revizori școlari mai mici (iskola látogatók), numiți dintre învățători dela școlile statului; apoi notari cercuali, primpretori ș. a., cari toți au dreptul de a controla școala românească și pe învățători români.

Mulți dintre acești revizori, fără să anunțe sau să aștepte sosirea directului școlii, încep să aștepte în limba maghiară, din toate obiectele, pe elevi surprinși de vizita neașteptată. Cei mai mulți nu țin seamă nici de regulamente nici de plauul de învățămînt. Elevi nu pot răspunde, de unde apoi urmează un proces disciplinar încontra învățătorului, pentru „puținul spor” în limba maghiară.

Frica de astfel de controlă și inspecție, care deloc nu servește cauza adevăratului învățămînt, face pe învățători mai slabi de înger, — încontra planului de învățămînt și a orarului general, — să se ocupă mai mult și mai intensiv numai cu limba maghiară, în detrimentul învățămîntului general și adevărat.

Învățători noștri sînt siliți, să se abată dela scopul adevărat al școlii primare numai pentruca să scape de procesul disciplinar. Tot timpul îl petrece cu instrucția în limba maghiară și așa elevi cînd termină cursul primar, în cele mai multe comune, n'au nici cele mai elementare conștiințe.

Noi, cari cunoaștem necazurile învățătorilor noștri din propria intuiție, susținem că e greșită părerea acelora, cari cred că noi cești cari insistăm pentru sistemizarea posturilor de revizori școlari specialiști, de limba și legea noastră, dorim și voim să scoatem pe învățători români de subt jurisdicțiunea bisericii noastre românești. Pentruca noi știm, că biserica noastră națională în toate timpurile a fost, este și azi, și trebuie să rămînă și în viitor mama școlilor românești, leagăul culturii poporului român. Noi dorim și voim să ne apărăm pînăcînd încă nu-i prea tîrziu, școala românească de prea mare influență străină, care tînde să slăbiască, să rumpă legătura naturală, ce de veacuri există între biserica și școala românească.

După organizația noastră bisericească și școlară avem ce e drept: protopopi, preoți cari sînt inspectori sau directori școlari în puterea demnității sau funcțiunii lor. Fiecare își are însă agendele sale principale — precizate în canoane și în regulamente, — cari sînt împreunate cu mare răspundere și multă osteneală.

Pentruaceia în cele mai multe cazuri

chestiile școlare le sînt sau numai o sarcină sau un lucru secundar. Demulțorii se lipsește și timpul fizic, și așa nu pot să-și împliniască nici datoriile înșirate în „Regulamentul pentru organizarea învățămîntului în școlile primare”; adevă să inspecționeze cel puțin de douăori la an școlile din dieceză, sau din districtul lor.

Preoți în mare parte nu pot să țină nici orele de religie, necum să poată inspecționa școala, în conformitate cu datoria impusă lor prin titlul de directori școlari.

Astfel școlile noastre și învățători români sînt lăsați numai în grija inspectorului și a revizorilor școlari numiți de către guvern. Aceștia, ce-i drept, își fac datoria: inspecționează și controlează școlile românești, dar numai din punctul lor de vedere, de mulțorii unilateral.

Învățători noștri în munca lor dublă și grea, pentruca servesc la doi domni, au nevoie de încurajare, de ajutor binevoitor; ear uni trebuie îndreptați, dojeniți, muștrați cu frățiasca bunăvoință. În chipul acesta trebuie să ne strîngem rîndurile învățătorilor noștri pînăcînd îi mai avem, pînăcînd nu-i încă prea tîrziu.

Revizorul nostru trebuie să stea de vorbă cu învățători noștri, să discute sistematic și cit mai intensiv chestiunile școlii românești. Împreună vor afla și vor folosi toate mijloacele necesare la îndreptarea și promovarea învățămîntului primar.

Chestiile școlare azi sînt multe, delicate, grele și de mare importanță. Pentruaceia

FOILETON.

In munți.

Traducere de Sofia Nădejde.

Eram la poalele unui munte înalt și priviam într-o vale întinsă jos, prin care curgea un riu lat.

Pe malul acestui riu se ridica un oraș cu priveliște orientală, așa cum sînt zugrăvite în povestirile arabe. Stam potrivit de sus, încît îl puteam vedea în toate unghiurile și colțurile, precă ar fi fost zugrăvit pe o hartă înaintea mea.

Numeroase strade se necrușau neregulat în toate părțile — le-ai fi putut numi mai curînd alee decît străzi — și erau pline de oameni. Casele erau zidite fantastic și ochiul se perdeau într-o pădure de balcoane, verande, minerate, temple și turnuri bogat împodobite. În bazare numeroase, se nădeau mărfuri scumpe, feldefel așezate, pentru vedere — probe de mătase, musulnuri, mărfuri strălucitoare de oțel, juvaere lucitoare și pietre scumpe. Filiiu steaguri, pataște cu femeii înhobotate și îmbrăcate frumos treceau pe dinaintea mea, idoli ciudați, prapure sfinte, săbii, măciuci de argint și de aur străluciau la soare. Și în mijlocul adunării, al strigătelor, al vălmășagului și al înghesuielei — în mijlocul ceterelor nenumărate de oameni bărboși, negri sau oacheși cu turbane și haine ca para focului, duceau încoace și'ncolo turme întregi de tauri împodobiți și sfinți; pecînd, pe lingă moschee și temple, maimuțe nenumărate, murdare și sfinte,

șipau asurzitor, zbeguindu-se. Din străzile pline de lume, pretutindene erau trepte, pe cari se puteau cobori la locurile de scaldat, ear riul curgea anevoie printre mulțimea de corăbii cari îl acoperiau. Afară din oraș, se ridicau ici-colea, grupe de hurmali și grămezii de alți copaci uriași, străini și foarte bătrîni. Se mai zăriau și ogoare de orez, o căscioară acoperită cu pae a vreunui țaran, un iaz, un templu mic, un sălaș de țigani ori statura drăgălașă a unei fete c'un urcior pe cap, mergînd să ia apă din riul mareț.

Îmi veți zice că numai am visat toate astea. Dar nu-i așa. Tot ce am văzut — ce am auzit, ce am simțit și cugetat, n'aveau a face cu vedeniile aburoase și nelămurite ale visului obișnuit.

Simțiam limpede, că totul era adevărat. Cînd mă'ndoiam eu singur, dacă sînt pedepșit treaz, îmi pusei pusei înainte dovezi, cari îmi arătară, că'n adevăr eram în toată firea. Cînd cineva visează — *bănatul se va întări pe dată* și dormitorul se trezește. Novalis are deplină dreptate, cînd zice că sîntem aproape de trezire, îndatăce visăm că visăm. Dacă ași fi avut vedenia descrisă, fără a presupune că-i numai vis, ar fi cu puțință ca nici să nu fi fost altceva; dar, de oarece eu singur am crezut un timp, că numai un vis vîd, trebuie s'o număr în alt soi de fenomen.

„Încă nu's destul de lămurit, dacă nu ai dreptate”, făcu doctorul Templeton. „Spune mai departe. Te-ai sculat, deci, și ai intrat în oraș?”

„Da, m'am sculat,” urmă Bedloe mai departe, „și-l privi pe doctor cu cea mai mare mirare — m'am sculat, cum ziseși, și m'am dus în

oraș. Pe drum m'am rătăcit într-o adunătură de oameni, cari, după toate semnele, păreau ațîțați și mergeau spre un loc hotărît. Deodată mă simții — printr'o pornire nedeslușită mie însu-mi — silit a mă interesa și eu la ce avea să se petreacă. Mi-se părea, că am de împlinit un rol însemnat, dar nu știam ce anume. Față de mulțimea, care mă încunjura, simțiam un disgust adînc. Îmi alesei un drum și ajunsei pe o cale lăturalnică în oraș și intrai. Acolo era rescoală selbatecă. O ceată mică de bărbați, îmbrăcați, parte indienește, parte europenește, comandată de ofițeri în uniformă engleză, era în luptă cu mulțimea covârșitoare ca număr și care se grămădia în strade. M'am amestecat la cei puținii la număr, luai armele unui ofițer căzut și mă luptai, — cu curaj selbatec. Încurînd ne-au pus pe fugă și-a trebuit să ne retragem într'un fel de chioșc. Acolo ne-am baricadat și, deocamdată, ne-am văzut în siguranță. Prin o crăpătură în bolta chioșcului văzu, cum mulțimea împresura cu furie un palat, care era pe jumătate clădit deasupra riului. Deodată se ivi la una din ferestrele de sus ale palatului o figură de femeie și se cobori pe funia făcută din mai multe turbane legate și, sîrînd într'o luntre, izbuti se treacă pe malul celălalt. Și atunci puse stăpînire pe inima mea altă simțire. Spusei cîteva vorbe energice către tovarășii mei, și, dupăce i-am ciștigat pentru planul meu, am făcut o năvală inverșunată afară din chioșc. Ne răpezirăm prin mijlocul mulțimei, care se grămădise înaintea acestuia. Deodată, se dete îndărăt, apoi se adună ear și se rapeziră la

reclamă o muncă încordată, și multă pricepere; reclamă conlucrarea unor bărbați specialiști, cari cunosc viața și nevoile școlii primare românești, cari cu trup cu suflet să fie pentru luminarea poporului român prin școală.

Revizori școlari specialiști în toate chestiunile școlare vor fi de ajutor inspectorilor școlari diecezanî, inspectorilor districtuali și senatelor școlare parohiale, școlii și învățătorilor noștri. În buna înțelegere cu acești factori bisericești-școlari revizori noștri școlari vor munci cu folos în ogorul culturii poporului român.

Nu voim deci să scoatem școala și pe învățătorii noștri de sub jurisdicțiunea bisericească, ci dincontră dorim ca prin școala românească, prin o creștere religioasă morală a tinerei generații, să cimentăm, să întărim tot mai mult fundamentul bisericii noastre naționale. Pentru că dacă perdem școlile românești, vom pierde și biserica noastră națională. Turma credincioasă se va risipi pe încetul.

Eată de ce cerem cu insistință sistematizarea posturilor de revizori școlari, de limba și de legea noastră românească, cari între marginile legii să grijească ca toți cei chemați să-și facă datoria către școală bisericească, și către patria mamă.

Aviz.

Societatea cultivătorilor de galițe, epuri, porumbi și cini ce e pe cale a se înființa în Ungaria e de mare însemnătate pentru sporirea venitorilor ce rezultă din vânzarea acestor animale. Înloc de expoziții cancelaria centrală a societății va arangea târguri mari atrăgând cumpărători și din străinătate. După ce se vor termina anunțările de membri, societatea se va organiza, după centrele mai însemnate ale comitatelor, astfel ca deja în anul viitor să se poate ține târguri mari de galițe, epuri, porumbi, paseri canarice și cini de tot soiul în Viena, Budapesta, Cincibiserici, Presburg, Cașovia, Segedin, Debrefin, Arad, Oradea-mare, Timișoara, Cluj.

Conducerea provizorie a acestei societăți invită pe cultivătorii de galițe, epuri, porumbi, paseri canarice, cini, să se anunte, arătându-și precis adresa, la Dr. Kovács Dénes (Budapest, IV., Sarkantyus-u. 3) cu atât mai virtos că taxe de membru nu sînt, avînd astfel a se ține cît de încurînd adunări generale și în provincie.

noi ca turbați; dar fură siliți să se retragă a doua oară. În vremea luptei ajunseserăm departe de chioșc, în niște uliți înguste, printre case înalte cu caturile de sus atîrnînd deasupra drumului, uliți unde nu pătrundea niciînd vre-o rază de soare. Mulțimea se lupta dince-înce mai furioasă, aruncînd o ploaie de săgeți și de pietre împotriva-ne.

Săgețile aveau o formă ciudată, care semăna cu pumnalele maleze; erau în chip de șarpe fîrîtor, lungi, negre și cu cîrlige otrăvite, cari împiedeau scoaterea din rană. Una din acestea mă lovi în tîmpla dreaptă. Ameții, căzuî jos, apucat de o suferință înspăimîntătoare. Încercai a o învinge, mă luptai să trag aer, — și muri.

„Greu va fi să mă zic că n'ai visat toată întîmplarea“ zisei eu zîmbînd. „Ori vrei să zici că ești mort?“

Mă așteptam de la Bedloe să răspundă repede cu vr'o glumă. Dar ei tăcea, se lupta cu sine, îngălbeni și începu a tremura. Mă uitai la Templeton. El sta drept și țepăn pe scaun — dinții lui se loviau, cașicînd i-ar fi fost foarte frig. Ochii păreau a-î ieși din cap.

„Mai departe!“ strigai cu glas răgușit lui Bedloe.

„Mai multe minute“ urmă el, „n'am avut altă simțire, afară că un întunec adînc mă împresura și știam că sînt mort. Apoi ca o zguduitură electrică mi-a cutremurat sufletul. Ear căpătai simțire de lumină și de mișcare. Dar lumina n'o vedeam, ci o simțiam. Apoi mi-se păru că mă înalț de pe pămînt. Dar nu simțiam încă nicio

Bazele morale ale militarismului.

În timpul acesta, cînd popoarele își afirmă voința și pretensiunile sprijinindu-se pe puterea ce o au e chestie arzătoare să se arate foloasele militarismului și mijloacele de a-l întări. Aceste mijloace nu sînt numai de natură fizică, ci și morală. Biruința în luptă afirmă, desigur, de puterea armelor, dar afirmă într'o măsură foarte mare și de puterea sufletească și eroismul moral al luptătorilor. Ear acesta nu se prepară în fabrica Krupp și în alte arsenale militare ci se pregătește zi de zi și an de an prin munca stăruitoare și devotată a acelora, în mîinile cărora e depusă opera de cultivare și înălțare sufletească a unui popor. Înainte de a se da lupta decisivă în momentul încrușării săbiilor și bubuitului tunurilor, trebuie să premeargă alte lapte, purtate cu arme de altă natură. Aceste lupte pregătesc și decid înainte lupta cu puterea armelor.

În acest sens a scris d-l prof. univ. C. Rădulescu-Motru un articol în ziarul „Minerva“ din care reținem următoarele: „Până a ajunge la lupta cu armele, este de nevoie să fie de mai înainte câștigată și alte lupte, care nu se dau cu armele. Pe acestea, multe popoare le uită, spre nenorocirea lor... Și cari sînt luptele care preced lupta cu armele? Sînt luptele cari se dau cu relele deprinderi, dintre cari parte sînt moștenite, parte sînt împrumutate: lenea, necinstea, minciuna, egoismul... Popoarele, și numai popoarele cari ies biruitoare din lupta cu relele deprinderi, sînt pregătite și pentru biruința finală a armelor. Acesta e adevărul pe care aș dori ca presa noastră să-l trimbițeze în fiecare zi.

„Militarismul, într'o țară de leneși, neciștiți, mincinoși și egoiști, înseamnă suprema calamitate; dar militarismul, într'o țară de oameni curați sufletește, muncitori și altruști, înseamnă încoronarea tuturor virtuților cetățenești... Cetățeanul care își îndeplinește cu sfințenie datoriile sale de muncitor și plinește cu sfințenie datoriile sale de muncitor și patriot; care este punctual, vrednic, drept și gata de sacrificiul persoanei sale pentru interesele mari ale neamului este defapt un soldat, căruia îi lipsește numai arma din mînă. Cînd sufletul este format, mîna poate prinde și arma care lipsește... Dar soldații adevărați, pregătiți pentru biruință, nu au decît acele popoare, cari practică în viața lor virtuțile și nu deprinderile rele. Pasul soldatului din cazarmă este militaresc, sau este pasul unei păpuși de paradă, dupăcum este sănătos sau bolnav pulsul sufletesc al țării întregi, în care soldatul trăiește. Militarismul cel bun este izvorit din sănătatea poporului întreg.“

Aceste considerații se afirmă pe deplin și prin rezultatele războiului din Balcani. E bine să se spună cîl mai des asemenea adevăruri, ca să pătrundă tot mai adînc convingerea, că un popor

viață trupească, auzită, văzută sau pipăită. Mulțimea se împrăștiase. Din nou era liniște: Subt mine zăcea trupul meu, cu săgeata înfiptă în tîmplă; capul se umflase și se făcuse grozav. Aceste lucruri înse, nu le vedeam, ci le simțiam. Nu mă mai interesam de nimic. Chiar și leșul mi-se păru ceva cutotul străin de mine. Nu simțiam voință, dar un îmbold de-a mă mișca și zbura, fluturînd, pe drumul întortochiat pe care venisem pîn'acolo. Cînd ajunsei în aceia trecătoare îngustă în munți, unde văzusem hiena, iar avui o sguiduire ca de curent electric; simțul greutății, puterea voinței, ființa trupului îmi veni la loc. Mă văzui, de năprasna, eu cel dintăi și mă îndreptai de zor spre casă. Dar întîmplarea prin care trecusem, n'a fost pierdut nimic din voiciumea unui lucru a ceea și nici acum nu-mi pot sili judecata să crează c'a fost numai un vis.

„Nici n'a fost vis!“ respunse doctorul Templeton cu glas serbătoresc. „Deși e greu să-i dai alt nume. Dar voi să vă amintesc, că'n zilele noastre, sufletul omeneșc a ajuns foarte aproape de-a descoperi puteri minunate ale naturii. Să ne mulțumim cu această credință. Apoi mai am de dat o deslușire. Priviți acest tablou în aquarelă — demult voiam să vi-l arăt, dar o frică neînțeleasă m'a oprit.“

Privirăm tabloul ce ne arăta. Nu văzui nimic deosebit în el. Bedloe, înse, cît p'aci de n'a leșinat, văzîndu-l. Era un portret miniaitură — și era foarte asemănător cu el, avînd aceleași trăsături atît de caracteristice. Cel puțin mi-s'a părut, l-am privit.

trăiește înainte de toate prin sufletul său biruște prin puterea morală, care stă la baza întregii sale existențe. Acest mare adevăr trebuie să întărească conștiința răspunderii tuturor acelora cari au să poarte grije de sufletul poporului, dar îndeosebi a preoților pentru chemarea religioasă-morală ce o avem s'o îndeplinim, zice foarte nimerit „Revista Teologică“.

IGIENĂ.

Primejdia mîncării bureților.

Revista engleză „The Lancet“ arată că toate metodele de a cunoaște bureți veninoși au dat greș. Singura probă e a minca... ș'apoi cum zic Americanii: dacă n'ai murit, dovadă că bureți n'au fost veninoși.

Proba obicinuită de a băga o lingură ori un ban de argint în bureți ferți, și dacă înegresc, atunci zice-se că bureți sînt răi, s'a dovedit a fi neducătoare la scop. Alți earășî cred, că dacă gustă dintr'un burete suspect și vede că are un miros caracteristic... s'a dovedit că și cei buni au același miros. Totastfel nu te poți lasă nici în nădejdea că dacă buretele cînd îl tai, își schimbă culoarea... e îndeobște cunoscut că și bureți cei buni își schimbă culoarea, cum totastfel slobod și cei buni ca și cei răi o mezgă lăptoasă cînd îi tai cu cuțitul. Deci... nu există absolut nicio metodă care să cunoască cu siguranță primejdia bureților veninoși. Iusfirșit se știe că bureți nu sînt nici nutritori. Ceice țîn la ei ca la un „biftec vegetaric“ sînt în mare rătăcire. Chiar și cei mai nutritori dintre bureți n'au mai multă valoare alimentară, decît bunăoară verdețurile noastre. Creșește, deci, gospodina care ne ofere pe masă o mîncare alit de fără smagă și în multe cazuri alit de primejdioasă.

Apel*)

către domni învățători, fără deosebire de religie și naționalitate, pensionați înainte de anul 1907.

Rog pe toți acei domni colegi pensionați înainte de anul 1907, ca cu posibila urgență să binevoiască a adera la înaintarea unui nou memorandum.

Adresa de aderență și plenipotența pentru a i-se putea iscăli numele are a se face pe o cartă de corespondență și a se trimite subscrisului.

Timișoara, la 16 Decembrie 1913.

Cu stîmă colegială

Emeric Andreescu

inv. penz.

(Temesvár-Gyár, Muzslay 23).

*) Ziarele române sînt rugate să binevoiască a reproduce acest apel.

„Citiți data aci pe portret“, urmă Templeton. „Uitați-vă: e colea în colț — 1780. În anul acela a fost făcut portretul. E al unui englez mort — un domn Oldeb, cu care eram foarte bun prieten în Calcutia în vremea, cînd era guvernator Warren Hastings. Eram pe atunci în vîrsta de douăzeci de ani. Cînd te-am văzut întîiași dată, pe d-ta, d-le Bedloe, asemănarea dintre d-ta și portret, m'a făcut să-ți vorbesc, să caut a-ți cîștiga prietenia și să închei aceia învoială dintre noi, care m'a făcut să-ți fiu însoțitor nedespărțit. În parte ba mai ales m'a îmboldit la acest pas o amintire dureroasă despre prietenul vechi, dar și o groază chinuitoare în privința persoanei d-tale.

În povestirea vedeniei ce-ai avut, ai zugrăvit pîn' la amănunte orașul Benares din India și fluviul sînt Gange. Răscoala, luptele, măcelul, toate s'au întîmplat întocmai în răscoala lui Cheyte Sing, în 1870, cînd Hastings a fost în mare primejdie. Luptători adăpostiți în chioșc erau sub comanda guvernatorului, soldați localnici și ofițeri englezi. Eu am fost unul din ei și am făcut tot ce-am putut, ca să opresc năvala din chioșc a ofiterului, căci se făcea înainte de vreme.

Ofițerul a căzut în vîlmășag, lovit în tîmplă de săgeata unui Bengalez.

Acest ofițer era prietenul meu, d-l Oldeb. Uitați-vă aci: am un caiet, în care, în vreme ce d-ta erai în munte, eu scriam acasă acele întîmplări. Și ne dădu caetul, în care pe mai multe foi, era într'adevăr povestirea făcută de d. Bedloe. Părea scrisoare proaspătă.

ECONOMIE.**Electricitatea în agricultură.**

Electricitatea care a revoluționat mașinismul, făcând posibilă transformarea materiei prime cu o ușurință necunoscută până în zilele noastre, începe să se introducă și în agricultură ca element fertilizant activ. Cu ajutorul a două plăci, una de arama și alta de cositor, așezate în condiții determinate în pământ și legate între ele prin fire conducătoare izolate, s'au stabilit curente cari grăbesc și ajută într'un mod suprinzător vegetațiunea.

Și dealtfel lucrul nu e așa de nou. Revista franceză „Le Génie rural” arată că s'a întrebuințat în agricultură electricitatea dinamică încă dela 1846 și că Sheppard în Anglia și Ferster în Scoția ar fi făcut în acea vreme, cu ajutorul plăcilor subterane, experiențe foarte interesante. Experimente foarte elocvente prin rezultatele obținute, a făcut la 1884 celebrul botanist rus Spechenen, care a obținut prin procederi dinamice, legume de dimensiuni enorme; castraveți de o jumătate metru de lungi și pătlăgele vinete de câte 2 kilograme și jumătate una.

Agronomul Barat pela 1891 a constatat că fluidul dinamic are o influență enormă asupra vegetației, grăbind-o și măbind-o. Dintr'un chilogram de cartofi, sămănați într'un teren supus curentului electric, o obținut 21 kilograme de cartofi cultivați aceiași cantitate de cartofi cultivați într'un teren vacin, nesupus curentului electric, n'a dat decit 12 kilograme. Arant Gautier arată că după un tratament de 4-6 săptămâni, plantele se măresc în volum și în greutate încă pe atita cât cele cari n'au fost electrizate. Căpitanul Lagrange dela școala militară belgiană și colonelul rus Pilsudolcki constată deasemenea că legumele cultivate pe un teren cu curenti suterani produc mult mai mult și de o calitate mult mai bună decit celelalte.

E sigur deci că peste puțin ani, electrocultura va juca un rol decisiv în agricultura transformată.

Convocare.

Reuniunea română de lectură din Recița își ține adunarea generală din acest an Joi în 25 Decembre st. n. a. c. la 3 ore d. a. în sala de lectură. La această adunare se convoacă toți membri onorari, fondatori și ordinari.

Obicte adunării:

1. Deseliderea adunării și apelul nominal, conform statutelor. 2. Raportul comitetului despre activitatea de peste an. 3. Raportul casierului pe a. 1913. 4. Raportul bibliotecarului pe a. 1913. 5. Reconstituirea comitetului și a biroului. 6. Stabilirea bugetului pe a. 1914. 7. Propuneri. 8. Închiderea adunării.

Recița-montană, în 1/14 Decembre 1913.

I. Herbanu, prezident. P. Bandu, secretar.

După opt zile, apăru într'un ziar din Charlottesville, anunțul următor:

„Avem datoria dureroasă de a vă vesti moartea d-lui August Bedlo. Insușirile sale alese și inima binevoitoare îi câștigaseră iubirea locuitorilor din Charlottesville.

D. Bedlo suferia de mai mulți ani de o boală de nervi, care nu odată l-a amenințat cu nenorocirea cea mai mare. Această boală nu trebuie socotită pricina deadreptul a morței lui. Intr'o primblare, ce a făcut acum câteva zile în Raggeds Mountains, a căpătat o receală coprină de fiori, însoțită de grămădirea singelui la cap. Ca să ușureze, d-rul Templeton i-a pus lipitorii la timple. Bolnavul a murit foarte răpede și s'a dovedit că'n vasul în care se aflau lipitorile cele bune, s'a întimplat și o lipitoare otrăvită, în formă de verme, cum întimpina, dinvreme-învreme, în lacurile din apropiere.

Aceasta s'a lipit la vinișoară dela timpla dreaptă. Asemănarea așa de mare a acestui fel de verme cu a lipitorilor obișnuite, fost pricina greșalei nenorocite.

„NB. Lipitorile otrăvitoare din împrejurimile orașului nortru, doctori le cunosc de pe culoarea neagră, cum și de pe mișcările asemăuătoare cu ale șerpilor ce fac.”

Am vorbit cu redactorul acelu ziar și l-am întrebat, cum de a scris numele fără e la urmă: „Bedlo”, în loc de Bedloe.

„Se vede că vi-s'a cerut să-i scrieți așa” i-am zis. „Eu am crezut că se scrie cu e”.

CRONICA.

Alegerile pentru membri adhoc ai sinodului protopresbiteral, ca electori ai viitorului protopop al Oraviței, s'au ținut Duminecă cu următorul rezultat: Oravița-montană: *Gheorghe Jianu* și proprietar *R. Cucu*; Oravița-montană: medic-capitan *Dr. Ion Fometescu*; Ciclova-montană: librar *I. E. Jaranu*; Ciclova-rom.: inv. *Ion Margan* și pcimar *Străin Măranu*; Rachitova: negustor *I. Miclea*; Broșteni: S'a dizolvat sinodul; Maidan: Nu s'a ținut alegerea; Tievaniul-mic: agr. *Ion Milovanu*; Greovaț: agronom *Sofron Gacică*; Cacova: nctar *Stefan Lipovan*; Forotic: rezultatul necunoscut; Mercina: agr. *Iosif Mitrofan*; Varadia: inv. *Stefan Dragulescu*; Agadiel: agr. *Pavel Moldovanu*; Jitini-Ciudanovița: *Dr. Cornel Corneanu*; Gerliște: inv. *Antoniu Grosșeanu*; Goruia: rezultatul necunoscut; Giurgiova: învățător *Ion Capriță*; Secaș: agr. *Petru Măruța*; Calina: Nu s'a ținut alegerea; Cârnecea: inv. pens. *Sava Molin*.

În articolul „Lămuriri” din numărul trecut pe pag. 2 alienatul 4 în rîndul prim s'a strecurat o eroare de tipar: înloc de „uniți” să se citiască „neuniți” ș. a.

Joi s'a ținut la Timișoara prima ședință a comitetului central al Reuniunii inv. din eparhia Caransebeșului, sub presidul noului președinte inv. *Mihai Crăciun*, hotărîndu-se, conform dorinței arhierului, ca învățători la rîndul lor să dea tot concursul la predarea studiului religiunii în școlaele noastre confesionale; s'a stabilit circulara către despărțăminte, prin care s'a îndrumat activitatea Reuniunii pentru noul an de gestiune; însfirșit comitetul își exprimă regretele față de atacul anonimilor (!), cari în ultimi ani sapă înascuns la rădăcina Reuniunii, solidarizindu-se cu noul ei președinte, ales unanim de adunarea generală.

Reuniunea agronomică a comitatului nostru Caraș-Severin avizează publicul, că la academia de agricultura din Cașovia s'a organizat un curs de 12 săptămîni pentru cazangii. Cursul se începe în 15 Ianuar și ține până la 10 April 1914. Ceiace urmează la acest curs se vor califica practice și teoretice pentru conducerea fabricelor de spirt. Didactrul: 54 cor. avînd cursiști a se îngrijii ei însiși și de întreținerea lor. Anunțările pentru curs se fac la Direcțiunea academiiei de agricultură din Kassa, de unde se dau și informațiile necesare.

La Anina au pătruns hoți în biserică, furînd mai multe obiecte de argint și aur, fără a li-se putea da de urmă.

„Cerut? Nu!” îmi respunse el. „E debună-seamă, greșeală de tipar. Numele se scrie cu „e” în toată lumea. Cel puțin eu nu l-am înfîlnit nici-odată altfel”.

„Eată deci”, îmi zisei în mine și mă întorsei să plec, „că adevărul poate fi mai ciudat decit orice închipuire.

„Bedlo fără „e”, e numele Oldeb, scris de-ândărătelea. Și-mi spune că e greșeală de tipar?!” (Sfirșit).

Epigrame.

...Și de-am scris la epigrame,
Mi-a fost gîndu 'n veci curat;
Căci pe ceice-au meritat-o,
Cu gînd bun i-am scărmanat.

Să nu credeți că-i în mine
Ceva rău și veninos.
Scopul care 'l urmăresc e:
Din urît se fac frumos.

Doar se știe, omu-'și vede
Fața, lesne și ușor.
Numa 'n inimă și suflet
Oameni nu se cobor.

Prinurmăre, epigrama,
Nu e ceva de dispreț;
Face ea servicii bune —
Ca și-oglanda de păreți.

Vlăduț.

La trenul de pădure al Societății Căilor ferate Anina-Cîrșie s'a întimplat o nenorocire, pricinuind moartea unui frinar.

D-șoara *Petronela Petrović* cu *N. M. Ciobanu* (Turnu-Severin) cununați. Nunt: prof. *I. St. Paulianu* cu doamna.

Alegerea de noui membri congregaționali la *Sacul, Coșteiul-mare* și *Nădrag* e fixată pentru 16/29 Decembre c.

Inv. *Ioan Sebeșanu* și soția lui învățătoare din Secusig (dieceza Aradului) au fost pedepsiți pentru „lipsă de patriotism”.

Nicolae Comșia, ginerele preotului *L. Șepțianu* din Chiseteu, a fost promovat doctor în medicină la universitatea din Budapesta. Felicitări!

D-nul *T. Măiorescu* a depus pe biroul Camerei proiectul de lege referitor la aprobarea tratatului de pace dela București și la fixarea granițelor dintre România și Bulgaria.

Inv. *Ion Vidu* împlinind vîrsta de 50 ani, a fost sărbătorit de Lugojei. Din acest prilej președintele „Armoniei” din Craiova i-a adus în persoană medalia „Bene merenti cl. I.”, ear președintele „Doinei” din Turnu-Severin i-a adus un frumos cadou de amintire. Sincere felicitări!

Carmen Sylva a publicat în „Österreichische Rundschau” o poetică descriere de Prințul de Wied.

La *Caransebeș* a fost aleasă învățătoare d-șoara *Ana Borlovanu*.

Insula Creta a fost anectată definitiv la Grecia.

Din Roma vine știrea senzațională, că celebra *Mona Liza* a lui Lionardo da Vinci, dispărută din Luvrul Parisului, a fost găsită la Firenze Hoțul, un oarecare *Vincenzo Perugia*, este arestat.

În Berlin s'a înființat o societate cu scop de a procura și a pune în vânzare radiul.

Bibliografie.

Calendarul Asociațiunii pe 1914 a ieșit de sub tipar și se va expeda membrilor sputători ai „Asociațiunii”. Calendarul Asociațiunii costă numai 30 de fileri și se trimite tuturor celor care îl vor cere. Librarilor și altor vinzători li-se dă rabat. E cel mai bogat și mai bine întocmit pentru trebuințele de totfelul ale poporului. Afară de acestea calendarul mai e îmbogățit și înfrumșețat și cu 30 de chipuri: Vlaicu și mașina lui de zburat. Cele mai frumoase vederi dela înmormîntarea lui. Vederi dela adunarea „Asociațiunii” ținută la Orăștie. Regi țăriiilor din Balcani ș. a. Cine voește să aibă calendarul acesta, să scrie la „Biroul Asociațiunii” Nagyszeben (Sibiu) strada Șaguna Nr. 6.

Un autograf al lui Zola. Confratele nostru d-l Const. Graur se găsește în posesiunea unui prețios autograf al marelui scriitor francez Emile Zola. Prin anul 1898, cînd Zola, precum se știe, era în toiul luptei pentru lămurirea misterului care se ținuse în jurul afacerii Dreyfus, d-l Const. Graur i-a scris la Paris cerîndu-i permisiunea de a traduce în românește trei din nuvelele sale. Zola i-a răspuns autorizîndu-l să traducă *Nantas*, *Moartea lui Olivir Becaille* și *Cheful dela Coqueville*. Scrisoarea e scrisă chiar de mîna celebrului romancier. Azi însfirșit fiindu-i cerute de editura „Bibliotecii pentru toți”, d. Graur le-a tradus și două din ele, anume *Cheful dela Coqueville* și *Moartea lui Olivir Becaille* au apărut într'un număr al acestei Bibliotecii, fiind precedate de reproducerea în facsimile a autografului lui Zola. Pentru 30 bani, prinurmăre, oricine poate să-și procure, pelingă o admirabilă traducere a celor două nuvele ale lui Zola, și un facsimile al autografului celebrului romancier. Cererile se fac pe adresa Librăriei editoare Leon Alcalay — București.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Are leac boala de plumîni?

Eată o întrebare care preocupă pe toți cei chinăți de astmă, de tuberculoză de plumîni și de gît, catar acut de plumîni, offică, tusea rea sau răgușeală necurmată și cari pîn'acum nu și-au dat de leac. Orcare asemenea bolnav capătă dela noi ~~un~~ absolut gratis o carte cu icoane ~~și~~ scrisă de Dr. Guttman medicul sanatorului Finsen, asupra chestiunii: **E lecuibilă boala de plumîni?** Și mai capătă pedeeasupra un pachet de probă cu teiuri dietetice excelente. Sute și miș de inși cari au folosit pîn'acum aceste ceaiuri bune de leac, îl ridică pînă la cer, împreună cu medici practici cari au ordinar aleste teiuri împotriva tuberculozei (officiei), astmă, catar de gît și gîrgălod. Acestei trei nu e ure-un leac secret, se pregătește din plante. Libăr fiind scobozite în comerț la ordin împărătesc. Prețul e atît de ieftin, încît și cei mai săraci și-l pot comanda. Și ca să-l poată folosi orcare bolnav fără nici un risic, pentru încercare ne-am hotărît a trimite gratuit un pachet de teă și franco cartea germană „E cu leac boala de plumîni?”

Adresa: Puhmann & Co., Berlin 849 Müggelstrasse 25.

„PLUGARUL“ soc. pe acții, Cacova.

CONVOCARE.

Domni acționari a institutului „Plugarul“ s. p. a. în Kákófalva sînt chemați la

adunarea generală extraordinară

care se va ține

Duminecă în 28 Decembre st. n. 1913 la ore 10 a. m. în casa institutului

cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea ad. gen. și constituirea biroului.
2. Decis asupra propunerii comisiunii.
3. Raportul direcțiunii, hotărîre asupra fuzionării sau licvidării institutului, alegerea licvidatorilor.

Cacova, la 18 Decembre st. n. 1913.

Direcțiunea.

Apoteca la „Sf. Gheorghe
Strada prinripală (vis-à-vis de R. Goldstein)